

22.2.2021

Valtiovarainministeriön lausunto

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriöltä kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä 246/2020 vp laeiksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa sekä vankeuslain ja eräiden muiden seuraamusten täytäntöönpanosta annettujen lakien muuttamisesta.

Valtiovarainministeriö on antanut 25.8.2020 nyt lausuttavana olevasta hallituksen esityksen luonnoksesta lausunnon, jossa kiinnitettiin huomiota sääntelyn systematiikkaongelmaan, teknisen käyttöyhteyden käsitteen käyttöön luonnoksessa sekä henkilörekisterin käsitteen käytön ongelmia. Pääosiltaan lausunnossa esitetyt näkemykset on huomioitu lopullisessa hallituksen esityksessä.

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 2 §:ssä on ehdotettu säädettäväksi ehdotettavan lain suhteesta muuhun lainsäädäntöön. Valtiovarainministeriö pitää ehdotettu tarpeellisenä systematisoimaan erityislain suhdetta yleislainsäädäntöön.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan 1. lakiehdotuksen 4 §:ssä ehdotettu käsitteistö ei ole yhteensopiva tiedonhallintalain (906/2019) ja rikosasioiden tietosuojalain (1054/2018) käsitteistön kanssa. Lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi henkilörekistereistä, jollaista käsitettä ei ole enää käytetty tietosuojan yleislainsäädännössä. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan 4 §:ssä tarkoitettu tietojärjestelmä on pikemminkin tiedonhallintalain 2 §:n 6 kohdassa tarkoitettu tietovaranto ja puolestaan henkilörekisteri tiedonhallintalain 2 §:n 5 kohdassa tarkoitettu tietoaineisto. Lainsäädännön kokonais-systematiikan ja yhteentoimivuudenkin näkökulmasta erityislaissa olevan käsitteistön pitäisi vastata toissijaisesti sovellettavaksi tulevan yleislainsäädännön käsitteistöä (rikosasioiden tietosuojalaki ja tiedonhallintalaki).

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, että 1. lakiehdotuksessa olevat tietojen luovuttamista tarkoittavat säännökset eivät oikeuta tietojen luovuttamiseen teknisten rajapintojen tai katseluyhteyksien välityksellä. Tekninen rajapinta tai katseluyhteys voidaan avata, jos tiedonsaantioikeudesta luovutettaviin tietoihin on säädetty. Valtiovarainministeriö painottaa, että tällaista tietojen luovuttamista koskevaa sääntelyä on tarkasteltava kriittisesti, koska yleislakeina sovellettavaksi tulevat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki ja tiedonhallintalaki lähtevät systematiikassaan siitä, että tietojen luovuttaminen on mahdollista, jos luovutuksen saajalla on tiedonsaantioikeus ja käsittelyoikeus luovutettaville tiedoille. Tässä suhteessa valtiovarainministeriö pitää tarpeellisenä vielä arvioida ehdotettujen tietojen luovuttamista tarkoittavien säännösten yhteensopivuutta suhteessa yleislakeihin. Lisäksi on syytä huomioida, ettei tietoja voida luovuttaa rajapintojen ja katseluyhteyksien välityksellä oma-aloitteisesti. Jos ehdotetulla on tarkoitus toteuttaa oma-aloitteinen tietojen luovuttaminen mainituilla sähköisillä tietojen luovutustavoilla, on tästä säädettävä erikseen erityislaissa. Tällainen oma-aloitteinen tietojen luovuttaminen edellyttää tapauskohtaista harkintaa, joten tiedonhallintalaissa tarkoitetut sähköiset luovutustavat eivät ole tällaisissa tilanteissa soveltuviakaan.